

Цената на щастието

Кадр от „Защото обичам лошото време“, реж. Яна Лекарска

Постепенно от журналистиката преминахте към режисурата. Какво ви подтикна към тази промяна?

От дете имам две мечти – режисура и журналистика. Докато бях в гимназията, исках да кандидатствам режисура, но нещата така се развиха, че първо осъществих другата си мечта и постъпих на работа в най-четеното по онова време женско списание „Журнал за жената“. След няколко години обаче започна да ме гложди неудовлетворението, че имам още една мечта за осъществяване. По същото време загубих двама от най-важните хора в живота ми – баща ми и братовчедката ми. И рязко осъзнах, че притесненията ми от типа „Как така на 30 години ще се връщаш в университета, за да учиш нещо коренно различно?“ са нелепи, когато имаш един живот и трябва да го изживееш пълноценно.

Завършили сте режисура в майсторския клас на Георги Дюлгеров, но след това продължавате в Южна Корея. Защо точно там ви отведе професионалният интерес?

Професор Георги Дюлгеров с уроците и отношението си ми даде увереността да си кажа, че май има хляб в мен да се занимавам с кино. Но когато завърших, бях наясно, че този хляб още далеч не е „доизпечен“. Тогава разбрах за стипендия, предоставяна от правителството на Република Корея за обучение в страната по различни специалности, включително кинорежисура. Да

продължа да надграждам наученото в Нов български университет с магистратура в един от най-престижните университети на Корея, беше уникална възможност. Не мога да обясня напълно рационално връзката ми с Корея – тя е чувство, усещане за принадлежност. Има неща, които ме впечатлиха изключително още първия път, когато отидох в Корея като туристка. Там съществува последователна културна политика, подкрепяна както на институционално, така и на бизнес ниво. Държавата и бизнесът заедно създават културен продукт, който е на световно равнище. Никак не е маловажен и фактът, че корейското кино е изключително разнообразно – от строгия артхаус, през нискобюджетни инди продукции със силна социална насоченост, романтични комедии и детски анимации до широкомащабни екшъни. И всички тези кинопроизведения се представят успоредно – от фестивалите в Кан и Берлин до киносалоните в Корея.

Какви са разликите в методите на образование и работа там и в България?

В Корея най-много ми помогна да надградя знанията си фактът, че почти всеки семестър имахме възможност или бяхме задължени да снимаме късометражен филм – да напишем сценария, да го заснемем и да го завършим в рамките на семестъра. Това ме научи на изключителна дисциплина и

Деян Статулов
разговаря с Яна Лекарска
за премиерата
на пълнометражния и
игрален дебют „Защото
обичам лошото време“,
който получи Наградата
на публиката
на София Филм Фест 2024

последователност в работата. И много спомогна филмът „Защото обичам лошото време“ да е готов да излезе по екраните по-малко от година след първия ни снимачен ден.

Имате няколко късометражни филма. Доколко това ви подготви за „голямото“ кино?

Те бяха загължителният мост, по който трябваше да премина. Киното е занаят, киното наистина се учи на снимачната площадка. В никой университет не могат да те подготвят за ситуацията, в която изпадаш по време на снимките, за това как да работиш с актьорите, с оператора под стреса от ограниченото време, с което разполагаш. Обикновено чуваш историите на преподавателите и си казваш: „Аз съм различен, аз ще се справя по-добре“. Само че чак на терен научаваш как твое то тяло, твоят мозък реагират чисто физически на нощните снимки, на неблагоприятна промяна в метеорологичните условия, на проблеми с локацията, на неизбежния стрес. И ако си го преживял на късометражните снимки, където залогът обикновено е в пъти по-малък от този при пълнометражните, може да се опиташ да се подготвиш. Учиш се от практиката.

„Защото обичам лошото време“ е дебютът ви в пълнометражното кино. Колко време ви отне от първоначалната идея до премиерата?

С продуцента ми Калин Калинов работим по проекта от 2018 г., когато се върнах от Южна Корея. Още същата година спечелихме субсидия за

развитие от Националния филмов център и аз продължих да развивам сценария, да кандидатствам и да участвам в различни уъркшопи. През 2022 г. се класирахме на първо място в категорията „Дебют“ и получихме подкрепата на НФЦ за реализация. Сега сме 2024 г. Реално филмът стъпва на идеи и послания, заложили още в късометражните ми филми. Дори първият от тях – „Пробуждане“, от майсторския клас на проф. Дюлгеров – говори за опита на човек да разкъса омагьосания кръг, който представлява животът му.

Новият ви филм е съвременна любовна история, в която сякаш умишлено бягате от злободневието на деня. Как ви хрумна тя?

Трудно ми е да възприема определението „любовна история“, ако то описва само отношенията между двама души. За мен този филм е най-вече за една много по-важна любов – тази към самия теб, към правото да търсиш щастието си. Вярвам, че ако ти самият не си щастлив, не можеш да направиш и близките си хора щастливи. Когато замислях да уча в Корея, много приятели започнаха да споделят, че и те имат различни мечти, че биха опитали нещо ново... но нямат сили, смелост, възможност. Това ме накара да се замисля за цената, която плащаме в търсене на собственото си щастие, когато то се различава от общоприетите представи. И за съжаленията, които изпитваме на даден етап от живота си, когато се обърнем назад, а дори не сме се опитали да посегнем към мечтите си.

В тази история се прокрадва и темата за поколенията, както и за безезите и болките от миналото, което винаги ни застига. Има ли някакъв лек за съвременния човек?

Не знам дали има лек. Трябва да има, вярвам, че има, но той би изисквал огромно съзнателно усилие от наша страна да поискаме да се излекуваме, а не да продължаваме да мрънкаме. Ние сме това, което сме, заради миналото си. В същото време обаче ние притежаваме властта да решим дали това минало ще бъде трамплин, или воден камък. Мисля си, че ако осъзнаем

тази своя власт и престанем да играем ролята на жертва на миналото, а вместо това се поучим от него, имаме шанс. Проблемът е, че съвременният живот става все по-сложен в сравнение с онзи, който са водили нашите родители и прародители. Това е, защото количеството минало, с което трябва да се справяме, нараства, както нараства и информацията, с която биваме облъчвани непрестанно. В същото време желанието и способността ни да вникваме в тази информация, да разсъждаваме, да четем между редовете намалява.

Заложили сте на актьори, които са малко познати от големия екран като Неда Спасова, а Владимир Михайлов е известен повече като музикант. Как стигнахте до този избор?

След като се върнах от Корея, се посветих на това да си опресня знанията за случващото се в българския театър, в киното и на телевизионния екран. И постепенно Неда и Владо изкристализираха като най-верния избор за ролите на Ирина и Борис. Те притежават онова, което най-много търсех: способността да разголят душите си, да покажат слабост пред камерата, лишени от суета. Да бъдат искрени в пресъздаването на образите, да вложат частица от себе си. Във филма героите преминават по дълъг път в търсене на себе си и това си личи в прекрасното нюансирано изпълнение на Неда и Владо, без преизграване, без показване.

Музиката във филма е на Борис Карадимчев, звучат любими на поколения българи песни. Работихте ли с него, докато беше жив?

За съжаление, няхах този шанс, макар че го познавам цял живот. Но когато той гледа „Пробуждане“, ми каза, че иска да напише музиката за първия ми пълнометражен филм. Даже неотдавна открих снимка от прожекцията, за която имам смътен спомен, че е запечатала точно този наш разговор.

Заложили сте много символика чрез саундтрака. Изглежда като

Яна
Лекарска

Яна Лекарска завършва кинорежисура в НБУ, а след това и в университета „Чунг-анг“ в Сеул, Южна Корея. Участва в „Берлинале талънтс“, 2020, „Сараево талънтс“, 2018, „Токио талънтс“, 2017, „Филм+“, 2019, и др. Програматор за Международния филмов фестивал „Дака“, Бангладеш, и ментор в сценарната работилница, организирана от същия фестивал. В биографията си има няколко късометражни филма.

опит за помирение и връзка между поколенията.

Ако не се помирим с тези преди нас, ако не ги приемем такива, каквито са, ако не спрем да ги ползваме за извинение, няма как да продължим напред. Не че е лесно, в никакъв случай. Това може да си е даже за работа със специалист, психотерапевт например...

Не мога да не ви попитам какво мислите за драмите в българското кино. Имате ли идея как да ги преодолеем?

Колко е сложно да дам отговор! Още повече че все още има много неща, които уча по отношение на бизнеса, на ситуацията в България. Но си мисля, че трябва да водим диалог помежду си – и то конструктивен. Мисля си, че е важно да се изслушваме и да се опитаме да вникнем в позицията на инакомислещия. И след това заедно да намерим решение, което да е по-добро за българското кино като цяло. Ако сме водени само от егото и от собствените си разбираня за киноестетика, не мисля, че ще стигнем далеч.